

ეკონომიკური ანალიზის როლი სანარმოთა მართვის სისტემაში

დედემონა მაღლაკელიძე,

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ნათელა ვაშაკიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

დიანა უგლავა

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მონვეული სპეციალისტი
ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

რეზიუმე

სწორი გადაწყვეტილების მისაღებად, სანარმოს მართვის სისტემის ურთიერთდაკავშირებულ ფუნქციებს შორის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ეკონომიკურ ანალიზს. ანალიზის შედეგად ხდება სანარმოში ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების რეზერვების ძიება, დანაკარგების, სანარმოთა შემდგომი განვითარების, ეფექტიანობის ამაღლების, საფინანსო-საკრედიტო და საანგარიშსწორებო ოპერაციების სწრაფად განხორციელების შესაძლებლობების გამოვლენა. ეკონომიკური ანალიზის საფუძველზე დგება სანარმოს მართვისა და ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების რეკომენდაციები ეფექტიანად გამოყენებისთვის ბიზნეს-გეგმაც, რომლითაც უნდა მოხდეს თანამედროვე

მეცნიერულ-ტექნიკური მიღწევების ბაზაზე წარმოების ინტესიფიკაცია, პროგრესული მენეჯერული გადაწყვეტილებების განხორციელება.

სანარმოს ეფექტიანად მართვის მოტივაციამ განსაზღვრა ეკონომიკური ანალიზის სრულყოფის აუცილებლობა, მისი ინფორმაციის წყაროების და მეთოდის მიახლოება განვითარებულ საბაზრო ურთიერთობის ქვეყნებში მოქმედ სისტემასთან.

ნაშრომში განხილულია ბაზრის განვითარების განუსაზღვრელობის პირობებში ანალიზის გამოყენების, მისი ინფორმაციული წყაროებისა და მეთოდის სრულყოფის შესახებ ავტორთა მოსაზრებები.

საკვანძო სიტყვები: სანარმო, ეკონომიკური ანალიზი, მართვა, ბიზნეს-გეგმა, დაგეგმვა, ფარული რეზერვები, ინფორმაცია.

THE ROLE OF ECONOMIC ANALYSIS IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM

Desdemona Maghlakelidze,

Akaki Tsereteli State University Associate Professor,

Natela Vashakidze

Akaki Tsereteli State University Associate Professor

Diana Uglava

Akaki Tsereteli State University Invited Specialist,

Doctor of Business Administration

SUMMARY

In order to make the right decision, one of the important roles among the interrelated functions of the enterprise management system is given to economic analysis. The analysis looks for reserves to improve the financial situation in the enterprise, reveals opportunities for losses, further development of the enterprise, increasing efficiency,

financial-credit and settlement operations. Based on the economic analysis, a business plan is prepared for the efficient use of resources for the management of the enterprise and the improvement of the financial situation, which should intensify production based on modern scientific and technical achievements, implement progressive management decisions.

The motivation for effective management of the enterprise identified the need to improve economic analysis, bringing its sources and methodologies closer to the system in developed market relations.

The paper discusses the views of the authors on the use of analysis in terms of market development uncertainty, its information sources and methodology.

Keywords: enterprise, economic analysis, management, business plan, planning, hidden reserves, information.

შესავალი

საქართველოში საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბების პირობებში მენეჯერის უნარზე, მის ცოდნასა და გამოცდილებაზე დამოკიდებული გარემოში მომხდარ ცვლილებებზე წარმატების მომტანი რეაგირება და მოსალოდნელი რისკების წინასწარტყრეტა, რათა

სანარმოს სტრატეგიის განხორციელების გზაზე პროდუქციისა და რესურსების ბაზარზე ორიენტირებით, ოპერატიულად გასცეს პასუხი სანარმოს მოთხოვნებს ან თვითონ შეიტანოს ამ სანარმოში ისეთი ელემენტი, რომელიც შემდგომ სარგებლობას თავად მოუტანს სანარმოო საქმიანობას. ამისათვის მენეჯერს სათანადო

ინფორმაცია უნდა გააჩნდეს არსებულ ალტერნატიულ შესაძლებლობათა შორის ოპტიმალურის არჩევისათვის, რომელიც უზრუნველყოფს საწარმოო რესურსების ეფექტიან გამოყენებას. ეს მაშინ იქნება შესაძლებელი თუ სააღბათო რისკებით სავსე გარემოში მენეჯერი ძლიერი საწარმოო სისტემით ფუნქციონირებას მიაღწევს ე.ი. შეძლებს მართვის საჭეს იმგვარად დაუფლოს, რომ საწარმოს მაღალეფექტიანი საქმიანობა განახორციელოს ინვესტიციების მოზიდვით მომგებიანობის მისაღწევად. „მართვის სისტემა შედგება შემდეგი ურთიერთდაკავშირებული ფუნქციებისაგან: დაგეგმვა, აღრიცხვა და კონტროლი, ანალიზი და მმართველობითი გადაწყვეტილების მიღება“ [1. გვ.7]. აღნიშნულიდან ჩანს, რომ საწარმოთა მართვის სისტემის ურთიერთდაკავშირებულ ფუნქციებს შორის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ანალიზს, რომელიც მყარ ნიადაგს უქმნის სწორი გადაწყვეტილების მიღებას, რეზერვების გამოვლენით და გამოყენებით კი განაპირობებს წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებას.

ძირითადი ტექსტი

საწარმოთა მენეჯერი სწორი გადაწყვეტილების მიღებად მხოლოდ საკუთარ ინციატივას ვერ დაეყრდნობა, აუცილებლად უნდა მოიშველიოს დასაბუთებული გაანგარიშებები, რაც რისკზე ნასვლისას შეამცირებს საფრთხის უარყოფით გავლენებს. ყველა მენეჯერის სურვილია ისეთი ხერხების და მეთოდების გამოყენება მართვის სისტემაში, რომლებიც მოვლენების განვითარების რეალურ სურათს დაანახვენ და მის სიღრმეში შეჭრის საშუალებას მისცემს, რითაც საიმედოობის ხარისხი ამაღლდება.

„ეკონომიკური ანალიზი ზოგადად კვლევითი აზროვნების ერთ-ერთ მეთოდს წარმოადგენს, რომელიც გარკვეული რიცხობრივი გათვლების ხერხებს ეყრდნობა“ [2. გვ.5]

ამდენად, საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლამ დიდი საზრუნავი გაუჩინა ეკონომიკურ მეცნიერებას, გართულდა საწარმოთა და ორგანიზაციათა მართვა, ამასთან დაკავშირებით აუცილებელი გახდა საწარმოთა საქმიანობის ეკონომიკური ანალიზის გაძლიერება.

აღნიშნულს ადასტურება ის რომ „ფინანსურ მენეჯერს პრაქტიკულ საქმიანობაში უხდება სხვადასხვა მმართველობითი გადაწყვეტილებების მიღება, რომელიც ძალზე ხშირად ფინანსური დოკუმენტაციისა და ინფორმაციის ანალიზის შედეგებიდან გამომდინარეობს“ [3. გვ.210]. აუცილებელია საწარმოთა მონაცემების შესწავლა; სამეურნეო საქმიანობის გაანალიზება; ნაკლოვანებების გამოვლინება და მათი გამოსწორების გზების დასახვა. აღნიშნული მოითხოვს საწარმოთა ეკონომიკური ანალიზის ჩატარებას, წარმოების ეფექტიანობის შეფასებას და მათ საფუძველზე დასაბუთებული გადაწყვეტილებების მიღებას. „ეკონომიკური ანალიზი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მმართველობითი (მართვის) გადაწყვეტილებების შემუშავებისა და მიღების დროს, უზრუნველყოფს ინფორმაციის ღრმა და მრავალმხრივ კვლევას, ამზადებს მართვის გადაწყვეტილებების ვარიანტებს და ირჩევს მათგან ოპტიმალურს“ [4. გვ.9].

ეკონომიკურ ანალიზს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ბიზნეს-გეგმის შედგენასა და შესრულებაზე კონტროლის განხორციელების საქმეში. საბაზრო ურთიერთობათა პირობებში საწარმოში ბიზნეს-გეგმის გარეშე წარმოების ეფექტიანი მართვა შეუძლებელია. იგი უნდა იყოს თანამედროვე მეცნიერულ-ტექნიკური მიღწევების ბაზაზე წარმოების ინტენსიფიკაციის, საუკეთესო მენეჯერულ გადაწყვეტათა განხორციელების აქტიური ბერკეტი. სწორედ ეკონომიკური ანალიზი ფართოდ გამოიყენება ბიზნეს-გეგმის შედგენისათვის საჭირო მონაცემების მოსამზადებლად. საქმე ის არის, რომ გაანალიზებისათვის საჭიროა რაც შეიძლება სრული და ზუსტი ინფორმაცია, რომლის მოპოვება შესაძლებელია საერთაშორისო პრაქტიკაში აღიარებული ნორმების შესაბამისად წარმოებული ფინანსური და მმართველობითი აღრიცხვის ინფორმაციით. ამდენად, საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლამ დღის წესრიგში დააყენა საწარმოთა საქმიანობის ანგარიშგების და ეკონომიკური ანალიზის სრულყოფის აუცილებლობა, ეკონომიკური ანალიზის ინფორმაციის წყაროების და მეთოდების ცვლილება. აუცილებელი გახდა აღრიცხვისა და ანალიზის მიახლოება განვითარებულ საბაზრო ურთიერთობის ქვეყნებში მოქმედ სისტემასთან.

საბაზრო ურთიერთობაზე გადასვლასთან დაკავშირებით მრავალი ღონისძიება გატარდა ბუღალტრულ აღრიცხვაში, კერძოდ, ფინანსური და მმართველობის ანგარიშგების კუთხით. საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოების მიზნით, შეიცვალა ფინანსური ანგარიშგების ფორმები. ანგარიშგებისადმი ასეთი განსაკუთრებული ყურადღება მისი მნიშვნელობამ განაპირობა. იგი ეკონომიკური ანალიზის უმთავრეს წყაროს წარმოადგენს. მისი საშუალებით განისაზღვრება საწარმოს ფინანსური მდგომარეობა და გამოვლინდება გამოუყენებელი რეზერვები.

ეკონომიკური ანალიზისთვის მონაცემები უნდა პასუხობდეს შემდეგ მოთხოვნებს: მონაცემთა სისრულე, მათი საიმედოობა, ოპერატიულობა, შესადარისობა, უწყვეტობა, ერთტიპიურობა, ელექტრონულ დამუშავებაში გამოყენების შესაძლებლობა. აღნიშნული მოთხოვნის საწარმოების აღრიცხვის მონაცემთა სიზუსტეს და ანგარიშგების საიმედოობას. იგი შემუშავებულია საერთაშორისო სტანდარტებით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად. ანგარიშგებას დაერთვის ახსნა-განმარტებები. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ეკონომიკური ანალიზის ინფორმაციის წყაროებში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ფინანსურ ანგარიშგებას, რომელშიც აღრიცხვის მონაცემებზე დაყრდნობით ასახულია საანგარიშგებო პერიოდში სხვადასხვა საქმიანობის მაჩვენებლები და შედეგები.

ფინანსურ ანგარიშგებას დიდი მნიშვნელობა აქვს საწარმოთა საქმიანობის წარმართვისათვის და შეფასებისათვის. საფინანსო (საგადასახადო) ორგანოები, ამოწმებენ საწარმოთა ფინანსურ ვალდებულებათა შესრულებას ბიუჯეტის წინაშე და ვალდებულნი არიან შეამოწმონ საწარმოს მიერ წარმოდგენილი ანგარიშგების რეალურობა. საწარმოების ფინანსური და მმართველობის ანგარიშგების შემოწმებაში ჩართულნი არიან სერთიფიცირებული აუდიტორები, რომლებიც რეგისტრირებულნი არიან ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდზე. აუდიტორების მიერ უნდა შემოწმდეს ანგარიშგებაში ნაჩვენებ მონაცემთა სისწორე. არასწორად შედგენილი ანგარიშგების მონაცემების მიხედვით გაკეთებული დასკვნები ასევე არასწორი იქნება და არ გამოდგება მართვის საქმეში და მომავალი საქმიანობის პროგნოზირებისათვის.

წარმოდგენილი ფინანსური და მმართველობითი ანგარიშგებების რეალურობის - საიმედოობის შემოწმებით უნდა დადგინდეს ანგარიშგების ფორმების და ცხრილების სისრულე, რისთვისაც საჭიროა შესწავლილ იქნას ინვენტარიზაციის ჩატარების უტყუარობა და ინვენტარიზაციის შედეგების ბუღალტრულ ანგარიშგებზე ასახვის სისწორე, ვინაიდან ინვენტარიზაცია მხოლოდ საკუთრების დაცვას კი არ ემსახურება, არამედ უფრო მნიშვნელოვანია ბუღალტრული ჩანაწერებით ფაქტური მდგომარეობის ასახვა, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს საწარმოთა მართვის სათანადო დონეზე წარმართვისათვის.

ფინანსური ანგარიშგება შესაძლებელია გამოიყენონ ფინანსური ანალიზის წყაროდ. „ფინანსური ანალიზი საწარმოს საქმიანობის (ბიზნესის) ეკონომიკური ანალიზის ერთერთი მიმართულებაა. ტრადიციული განსაზღვრებით, იგი ფინანსური ანგარიშგების საფუძველზე, საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის შეფასებასა და პროგნოზირებას გულისხმობს“ [5.გვ.14]. ფინანსური მდგომარეობა გულისხმობს საწარმოთა უნარს, მის განკარგულებაში მყოფი ფულადი რესურსებით უზრუნველყოს თავისი სამეურნეო საქმიანობა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული საგადასახადო ვალდებულებათა შესრულება.

ფინანსური ანალიზის უმთავრესი ამოცანაა, საწარმოს საფინანსო საქმიანობის შესწავლის გზით გამოავლინოს ჯერ კიდევ გამოუყენებელი რეზერვები, დასახოს მათი ამოქმედების გზები და მიაღწიოს ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესებას. რეზერვების გამოვლენისა და სწრაფად ამოქმედების გარეშე შეუძლებელია საწარმომ წარმატებას მიაღწიოს ბაზარზე კონკურენციულ ბრძოლაში, რაც აუცილებლად ახლავს თან საბაზრო ურთიერთობაზე გადასვლას. „ეკონომიკური ანალიზის მიზანია საწარმოს საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების ანუ ეფექტიანობის ზრდის ფარული შესაძლებლობების ანუ რეზერვების გამოვლენა. საწარმოს ეფექტიანობის ზრდის რეზერვები ფარულია იმიტომ, რომ იგი აშკარად არ ჩანს და სათანადო გამოკვლევა სჭირდება, რაც ეკონომიკური ანალიზის ხერხების გამოყენებით მიიღწევა“ [5. გვ.26].

ამრიგად, ეკონომიკური ანალიზის მიზანია საწარმოს საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების ანუ ეფექტიანობ-

ის ზრდის ფარული შესაძლებლობების ანუ რეზერვების გამოვლენა. საწარმოს ეფექტიანობის ზრდის რეზერვები ფარულია იმიტომ, რომ იგი აშკარად არ სჩანს და სათანადო გამოკვლევა სჭირდება, რაც ეკონომიკური ანალიზის ხერხების გამოყენებით მიიღწევა.

რეზერვები გულისხმობს საწარმოს ეფექტიანობის ამაღლებისა და კონკურენტუნარიანობის ჯერ კიდევ გამოუყენებელ შესაძლებლობას. რეზერვები, რომელიც ყველა საწარმოს გააჩნია, იყოფა მიმდინარე და ფარულ რეზერვებად. მიმდინარე რეზერვები დაკავშირებულია შრომის, წარმოების, ხარისხის მართვის, პერსონალის კვალიფიკაციის, წარმოების კულტურის ორგანიზაციის სრულყოფასთან. ასეთი რეზერვები საკმაოდ დიდია, ისინი სინამდვილეში დანაკარგებს წარმოადგენენ, რომელთა ამოქმედება მკვეთრად გააუმჯობესებს საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობას. ფარულ რეზერვებს მიეკუთვნება, მაგალითად, ხარისხიანი, მაგრამ არასაკმაოდ კონკურენტუნარიანი პროდუქციის გამოშვება, ახალი პროდუქციის ბაზარზე დაგვიანებით გამოტანა, საწარმოში მოძველებული, არარაციონალური ტექნიკისა და ტექნოლოგიის გამოყენება და სხვა.

ზემოთ აღნიშნულიდან ჩანს რომ, ანალიზის ჩატარებისას ხდება საწარმოში არსებული გამოუყენებელი რეზერვების ძიება და დანაკარგების გამოვლენა. ნებისმიერ საწარმოს ყოველთვის აქვს ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების რეზერვები, მით უმეტეს, იგი დიდია დაბალ მომგებიან საწარმოებში. რეზერვებს შორის მთავარია ისეთები, რომლებიც დამოკიდებულია საწარმოს მუშაობაზე, როგორიცაა წარმოების მოცულობა, გამოშვებული პროდუქციის ასორტიმენტი და ხარისხი, მიწოდების ხელშეკრულების ვადების დაცვა. მნიშვნელოვან როლს ასრულებს აგრეთვე მატერიალურ-ტექნიკური მომარაგების სიმყარე, გასაღების ბაზრების არსებობა და სხვა. რეზერვების გამოვლენის ერთ-ერთ გზად მიჩნეულია მოწინავე ანალოგიურ საწარმოთა საქმიანობასთან შედარება, მათი უპირატესობის გამოვლენა და ჩვენს საწარმოში დანერგვა. აღნიშნული დაკავშირებულია დიდ სირთულეებთან, რაც გამოწვეულია იმით, რომ საბაზრო ურთიერთობების პირობებში მოქმედებს კომერციული საიდუმლოება. ამ გარემოებათა გათვალისწინებით, საკითხი ისმის, როგორ მოვიპოვოთ აუცილებელი საიმედო და სრული ინფორმაცია სხვა საწარმოსთან შეუთანხმებლად, რომელიც საჯარო

არაა? ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, პრობლემა უნდა გადაწყდეს ჩვენი საწარმოს სამეურნეო საქმიანობის შესწავლით ეკონომიკური ანალიზის საშუალებით. „ეკონომიკური ხასიათის მოვლენების შედეგების ანალიზს კი ეკონომიკური ანალიზი ეწოდება. ბიზნესის მესაკუთრეებს, მმართველებს, ინვესტორებს, ეკონომიკის სექტორში დასაქმებულ ადამიანებს და მთლიანად საზოგადოებას აინტერესებს არსებული რესურსების გამოყენების მდგომარეობა, საწარმოთა გადახდისუნარიანობა და მომგებიანობა, რამდენად მდგრადია ცალკეული კომპანიების და მთლიანად ქვეყნის განვითარების ტენდენციები და ასე შემდეგ“ [5, გვ. 23].

ეკონომიკური ანალიზის შედეგად უნდა გამოვლინდეს საწარმოთა შემდგომი განვითარების, ეფექტიანობის ამაღლების, საფინანსო-საკრედიტო და საანგარიშსწორებო ოპერაციების სწრაფად განხორციელების შესაძლებლობა, ამასთან დაკავშირებით თანამედროვე ეტაპზე დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ისეთ საკითხებს, როგორიცაა: კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოება, საფინანსო-საკრედიტო ბერკეტების ყოველმხრივ გამოყენება, ფინანსების განმტკიცება და საკრედიტო-საგადასახადო დისციპლინის დაცვა.

დასკვნა

ამრიგად, საწარმოში ეკონომიკური ანალიზის საფუძველზე უნდა გაკეთდეს კონკრეტული დასკვნები და შემუშავდეს წინადადებები რეზერვების გამოვლენისა და გამოყენებისათვის. ანალიზის შედეგად შესაძლებელია მართვის შედარებით ეფექტური გადაწყვეტილებების შემუშავება, რაც თავის მხრივ ჰქმნის საწარმოს წარმატებული საქმიანობის წინაპირობას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მ. ჯიქია, რ. ჩეჩელაშვილი, ფ. ბურდული, ეკონომიკური ანალიზი, თბ. 2011;
2. ი. ჭილაძე, ფინანსური ანალიზი, თბ. 2004;
3. ზ. ლიპარტია, ნ. გვარამია, ე. ლანჩავა, ეკონომიკური ანალიზი, ნაწილი II, თბ. 2007;
4. გ. ტყეშელაშვილი, ქ. კინმარიშვილი, თ. კილაძე, ტ. ქოქოლაძე, ეკონომიკური ანალიზი, თბ. 2012;
5. ი. ჭილაძე, ფინანსური ანალიზი (ფინანსური ანგარიშგების ანალიზი), სახელმძღვანელო, მესამე გადამუშავებული გამოცემა, თბ. 2018.

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების მიმართულებები

დედემონა მაღლაკელიძე,

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ნათელა ვაშაკიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

დიანა უგლავა

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოწვეული სპეციალისტი
ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

რეზიუმე

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებისადმი ინტერესის გაღვივება გამოწვეულია იმით, რომ სხვა დარგებთან ერთად, სოფლის მეურნეობაც დღეისათვის მძიმე კრიზისულ მდგომარეობაშია. აქ მკვეთრად დაეცა სასოფლო-სამეურნეო წარმოების მოცულობა. აგრარული სფერო მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი სპეციფიკური ნიშან-თვისებების მატარებელია. სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობაზე უარყოფითად მოქმედებს იაფასიანი და დაბალხარისხიანი სოფლის მეურნეობის პროდუქციის

იმპორტი უცხოეთის ქვეყნებიდან. ამიტომაც აგრარული სფეროს მართვა ძალზე რთულია და ხშირად სპეციფიკურ დიფერენცირებულ მიდგომას მოითხოვს.

სოფლის მეურნეობის განვითარებისათვის აუცილებელია სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში ინვესტიციის მოზიდვა, პრიორიტეტული სფეროების გამოყოფა და მათი განვითარებისათვის სახელმწიფოს მიერ მიზნობრივი პროგრამები შემუშავება.

საკვანძო სიტყვები: სოფლის მეურნეობა, ეფექტიანობა, ინვესტიცია, მიზნობრივი პროგრამები, სუბსიდიები.

DIRECTIONS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF AGRICULTURAL PRODUCTION

Desdemona Maghlakelidze,

Akaki Tsereteli State University Associate Professor,

Natela Vashakidze

Akaki Tsereteli State University Associate Professor

Diana Ugava

Akaki Tsereteli State University Invited Specialist, Doctor of Business Administration

SUMMARY

The growing interest in increasing the efficiency of agricultural production is due to the fact that, among other fields, agriculture is currently in a severe crisis. The volume

of agricultural production has fallen sharply here. The agrarian field has only specific traits characteristic of it. Import efficiency of cheap and low-quality agricultural products from foreign countries has a negative impact on the efficiency of agricultural production. This is why managing the agrarian sector is very difficult and often requires a specific differentiated approach.

For the development of agriculture, it is necessary to attract investment in agricultural production, allocate priority areas and develop targeted programs by the state for their development.

Keywords: Agriculture, efficiency, investment, targeted programs, subsidies.

შესავალი

საქართველოში საბაზრო ურთიერთობათა დამკვიდრება წინამდებარეობით აღსავსე გზით მიმდინარეობს. რამდენჯერმე შეიცვალა წარმოებით ურთიერთობათა ფორმები, რამაც, გზადაგზა ბევრი და ზოგჯერ შეუსაბამო დისპროპორცია გამოიწვია ეროვნული ეკონომიკის განვითარებაში. მსოფლიოში მიმდინარე გლობალურმა და შეუქცევადმა პოლიტიკურმა, ეკონომიკურმა და სოციალურმა ცვლილებებმა ჩვენს ქვეყანაში ამ პროცესს მეტი გასაქანი აღარ მისცა და იგი მეტნაკლებად საბაზრო ურთიერთობათა ჩარჩოებში მოაქცია. დღეისათვის მძიმე კრიზისულ მდგომარეობაშია სხვა დარგებთან ერთად სოფლის მეურნეობაც. სადაც მკვეთრად დაეცა სასოფლო-სამეურნეო წარმოების მოცულობა.

ძირითადი ტექსტი

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების მოცულობის მკვეთრად დაცემა, უწინარეს ყოვლისა, განპირობებულია იმ მოვლენებით, რომელსაც უკანასკნელ წლებში ადგილი ჰქონდა ჩვენს ქვეყანაში როგორცაა: რეფორმების არაკომპლექსურად წარმართვა, საკუთრებით ურთიერთობათა ტრანსფორმაცია, საომარი მოქმედებანი, ამ ბოლო პერიოდში COVID-19 და ა.შ. ასევე, რაც შეეხება მიწის პრივატიზაციის პირველ ეტაპს იგი, გარკვეული ხარვეზებით ჩატარდა და ამ ღონისძიებამ მიუხედავად უმნიშვნელო დადებითი ეფექტისა, ვერ უზრუნველყო ძირითადი მიზნის - სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების გაზრდა. ყოველივე ამას ემატება აგრეთვე, ის რომ აგრარული სფერო საკმაოდ